

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θρόνεται ήμα
δειξη πώς δε φοβόμαι την
ἀλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 27 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1910

ΓΡΑΦΕΙΟ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΗΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 398

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ. 'Αθηνιώτικα γράμματα.
PIERRE BAUDRY. Πρώτη στην Κρήτη.
Ο ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΔΙΟΝΥ-
ΣΙΟΣ. Λόγος πανηγυρικός στην επέτειο του 'Αρκαδίου.
Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικά—ο 'Αν-
θρακός μας.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Τα σκολιά χτίστε.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — Η
ΚΟΙΝΗΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΤΑ ΣΚΟΛΙΑ ΧΤΙΣΤΕ!

ΣΤΟ Δ. Π. ΠΕΤΡΟΚΟΚΚΙΝΟ

Με τή φλόγα που φένει και που πλάθει,
με τής καρδιάς τή φλόγα, με τοῦ Λόγου
τὴ δύναμη, ξεσκέπαστε, καθάρια,
καὶ με τὰ χέρια, καὶ με τὰ μαχαιρία,
τὸν τόπο πάρτε.

Κάτου, σημάδια που ἔμπηξε τὸ Ψέμα!
Τὰ ταξίμια φέρτε στῆς 'Αλήθειας
τῆς ἱερῆς τὸ βωμὸ καὶ τὰ σαχαρία.
Στὸν τόπο ἀπάνου ὄχι πολέμων κάστρα
τὰ σκολιά χτίστε!

Διτὰ χτίστε τα, ἀπλόχωρα, μεγάλα,
γερά θεμελιωμένα, ἀπὸ τῆς χώρας
ἀκάθαρτης, πολύβοης, ἀρρωστίας
μακριὰ μακριὰ τάνηλιαγα σοκάκια,
τὰ σκολιά χτίστε!

Στὰ βουνόπλαγα καὶ στὰ κορφοβούνια
με τὰ ἔλατα σὰν ἔλατα καὶ κείνα,
στὰ πυκνοφυτεμένα περιβόλια
κάτου ἀπ' τὸν Ἰσκίο τῆς ἐλιάς, λεβέντες,
τὰ σκολιά χτίστε!

'Καὶ τὰ πορτοπαράθυρα τῶν τοίχων
περίσσια ἀνοίχτε, νᾶρχεται ὁ κύρ 'Ἡλιος,
διαφεντευτής, νὰ χύνεται, νὰ φεύγη,
ὄνειρεμένο πίσω του ἀργοσέρνον-
τας τὸ φεγγάρι.

Τιομίζοντάς τα νὰ τὰ ζωντανεύουν
μαϊστράλια καὶ βορριάδες καὶ μελτέμια
με τοὺς κελαϊδισμούς καὶ με τοὺς μόσκους
κι ὁ δάσκαλος, ποιητής καὶ τὰ βιβλία
νὰ εἶναι σὰν κρίνα.

Τοῦ τραγουδιοῦ τῆ γλώσσα ἀντιλαλώντας,
καὶ τὰ βιβλία σὰν τὰ τραγούδια νὰ εἶναι!

Στὴ γῆ τῆς ὀμορφιάς, ἀρματωμένη
τὴν 'Επιστήμη, ἢ 'Ὀμορφιά, χαρὰ τῆς!
ἀρχὴ σοφίας!

Τὰ σκολιά χτίστε, ὑψώστε τὰ πλατάνια
γιὰ τὸ δροσὸ στῆς ρευματίας τῆ χάρη,
γιὰ τὸν καρπὸ σπάρτε τὰ ἀμπέλια, ἄς εἶναι
τάχαθὰ τοὺς ἄγνὰ κρασιά, καὶ ἄς εἶναι
γούρμα σταφύλια,

λογῆς, καχριμπαρένια, ἄλικα, μαύρα.
'Ὅπου ἀπλωσιά, ὅπου ψήλωμα, ὅπου ὑγεία,
στὰ πέλαα νᾶγναντεύουν τὰ καράβια
καὶ τοὺς αἰτοὺς νὰ λαχταροῦν καὶ τᾶστρα
στὰ οὐράνια πλάτια.

Καὶ βαθιοὺς τράφους γύρο γύρο σκάφτε
καὶ πύργους πολεμδύχαρους ὑψώστε
καὶ βαρδιατόρους βάλτε νὰ κρατᾶνε
μακριὰ μακριὰ τὸν ψεύτη καὶ τὸν πλάνο
τῆς Ρωμισούνης.

Ἐββεργα καὶ καρφιά κρατᾶ καὶ πᾶει
καὶ πιάνει καὶ καρφώνει καὶ σκοτώνει
τοῦ φτερωτοῦ πιδ ἀπ' ἑλκ κυνηγάρης,
ἀρχίζοντας ἀπὸ τῆς πεταλοῦδες,
φτάνει στὴ Σκέψη.

24 τοῦ 'Απριλίου 1910.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΤΟΥ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

[Γιὰ τὸ Δεσπότη τῆς Ρέθυμνος, τὸν ἀξιωμα-
κάριστο Διονύσιο τὸν Καστρινογιαννάκη, ποὺ
με τὴ θανάτῃ του στερήθηκα ἡ Κρήτη κι ἔλος ὁ
'Ελληνισμὸς ἕνα του στολίδι, ὁ «Νουμάς» χρέος
εἶχε νὰ κάμει ἕνα εὐλαβητικὸ μνημόσυνο. Ἔταν
κι αὐτὸς ἕνας Πρόδρομος, ἂν ὄχι Μάρτυρας τῆς
'Ιδέας.—Καὶ τί ἄλλο τόσο ταιριαστὸ φόρο σε-
βασμοῦ στὴ μνήμη του μποροῦσε κανεὶς νὰ
προσφέρει, παρά τυπώνοντας ἐδῶ τὸ λόγο του
στὴν 'Επέτειο τοῦ 'Αρκαδιοῦ;—λόγο ποὺ σὰν
τὸν εἶπε στὴ Ρέθυμο στῆς 8 τοῦ Νοέμβρη τοῦ
1900, ἔκαμε, λές, καὶ τῆς πέτρας τῆς Κρήτης
νὰ σειστοῦν ἀπὸ συγκίνηση κ' ἐνθουσιασμὸ!]

ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟ-
ΠΟΥ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

Πῶς ἤθελα σὲ τέτοιο πανηγύρι ν' ἀκούω χτύ-
πους τῶν καρδιῶ! νὰ βλέπω εἰς τὰ πρόσωπα με-
γάλη ἀγωνία! νὰ φαίνεται πῶς κείνους ποὺ γιορ-
τάζουμε πολεῖ πολὺ ἡ ψυχὴ μας! πῶς κείνω ἢ ἐν-
θύμηναι 'ς ἄλλους καιροὺς μας φέρνει! πῶς ζοῦμε
'κεὶ ποὺ ζήσανε! πῶς εἶχει ἡ καρδιά μας τὸ ἴδιο
αἶμα, ποῦδιδε σὲ κείνους τόση γιὰ τὴν πατριδ' ἀ-
γάπη!

'Ἦθελα νὰ μου 'δίδετε σεις τὰ φτερά τοῦ λό-
γου, ν' ἀνυψωθῶ ψηλὰ ἐκεῖ, πολὺ ψηλὰ, νὰ στρέψω
εἰς τὰ 'πίσω, 'πίσω τριάντα τρία χρόνια, νὰ φαν-
τασθῶ πραγματικὰ τὴ φοβερὴ τὴν ὄρα, ποὺ σμίξαν
τὰ δύο στοιχεῖα, ἡ φλόγα καὶ ὁ Τούρκος, κ' ἀπὸ
τὴν ἔσμιξι αὐτὴ ἐβγήκανε κουφάρια, δλόμαυρ' ἀπο-

κάουδα, χωρὶς ψυχὴ, χωρὶς ζωὴ, χωρὶς καρδιά καὶ
γλώσσα.

Πῶς θὰ μπορέσω, πέτε μου, κολόγερος, ὡς
εἶμ' ἐγώ, με βάτανα καὶ θλίψες ποτισμένος, ὀπού-
ζησα σὲ κυπαρισσιῶ τὸ κυριζόμενον ἤσκιο, κι' ἀνέ-
πνεα τοῦ λιθνιοῦ τῆς μωρισμένης ἀχνη, πῶς θὰ
μπορέσω νὰ σὰς βρῶ πράσινης δάφνης κλάδους καὶ
τῶ βγαλῶ τοὺς ζηλευτοὺς καὶ χρυσομένους κλώνους,
καὶ στέφανα τόσα πολλὰ νὰ πλέξω ἀπὸ δαδτα, γιὰ
κεφαλές, ποὺ ἄγισσε τοῦ μπαρουτιοῦ ἡ φλόγα;

'Αχ! τιμὴ μου κάμετε πολλή, καὶ με πολλὴ
στενοχώρια ἐπῆρα τὴν ἀπόφασιν νὰ πλέξω τὰ στε-
φάνια.—Πῶς θὰ γενοῦν; Πῶς θὰ μου βγοῦν, κ'
ἐγώ δὲν καλοξέρω.—Μὰ δὲν φοβοῦμαι.—'Ἐχει
Τάρκαδι δύναμι, τόση φωδιὰ καὶ δόξα, ποὺ νὰ μπο-
ρέση καὶ νεκροὺς νὰ συγκινήσ' ἀκόμω! Δὲ δυσκο-
λεῖσμαι λοιπόν. Θὰ κάμω τὸ σταυρὸ μου, θὰ μου
δανεῖση τὰ φτερά τὸ ὄνομα 'Αρκαδία, δάφνη θὰ βρῶ,
βαγῆς θὰ κόψω ἀφθονες, καὶ θὰ σκεπᾶσω με αὐτὰ
τῆς τέχνης μου τὴ γδύμνια.

**

'Ακοῦτε βροῦχο φοβερὸ μέσα 'ς τὰ ριζοβούνια;
βροντὴς ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸ, καὶ κάτω χαμηλὰ 'ς τὴ
γῆ, τῆς μπαλλωθιῆς τῶν κανονιῶ ἀνάμικτες με τῆς
φωνῆς τῆς ἀγρίας τῶν Τούρκων, ποὺ λαβωμένοι πέ-
φτουνε 'ς τὸ ματωμένο χῶμα;—Θωρεῖτε μαῦρο τὸν
καπνὸ, τὸ φοβερὸ σκοτάδι, καὶ τὴ βροχὴ ποὺ χύ-
νουνε δάανοικτες τοῦ οὐρανοῦ οἱ φλέγες;—Θωρεῖτε
μὰ ποὺ κάθεται σὲ θρόν' ἀπὸ τουφεκία, ἀκουμπι-
σμένο σὲ νεκρῶ κορμιὰ καὶ αἱματοθαμμένο; κ' εἶχει
κορμὶ τῆς τὸν καπνὸ, τὴ φλόγα γιὰ πορφύρα, κι'
ἀντὶ λαλιᾶς τὸ φοβερὸ τοῦ τουφεκιοῦ τὸ βρόντο;—
'Ἐκεῖ κοιλοπονεῖ με βογγητὸ ἢ ζηλεμένη Δόξα, κι'

